

ENTREVISTA

INTERVIEW

Dr. Enoch Albertí, degà de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.

Entrevista realitzada¹ al Sr. Enoch Albertí, degà de la Facultat de Dret (UB) des de març de 2008; és Catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de Barcelona des de 1992 i Director del Grup de Recerca Consolidat Grup d'Estudis Constitucionals i Europeus, reconegut per la Generalitat de Catalunya.

Donades les circumstàncies en la data d'aquesta entrevista, no podíem començar la mateixa sense fer menció a una fita molt recent: quina és la seva valoració dels resultats de les darreres eleccions generals que van tenir lloc el passat diumenge 20 de novembre? Podria fer un anàlisi en clau estatal i un anàlisi en clau autonòmica?

Bé, en clau estatal no diria cap cosa nova que no s'hagi dit ja moltes vegades, començant pel fet que era un resultat esperat. I és que la crisi econòmica, fins i tot amb independència dels errors que s'hagin pogut produir en la seva gestió, que n'hi ha hagut, ha propiciat la caiguda d'un govern; jo crec que el que ha succeït és més la pèrdua de vots que ha sofert el Partit Socialista, que no el guany de vots que hagi pogut tenir el Partit Popular. Per tant hi ha hagut un tomb electoral, motivat principalment per la crisi econòmica, que portarà òbviament un canvi de govern. La crisi en sí, i també la gestió de la crisi, crec que expliquen el resultat electoral. Perquè fins i tot en el cas que s'hagués pogut gestionar millor la situació de crisi, cosa que probablement era possible, encara que no sóc un expert

¹ Realitzada per Alejandro Forero i Dra. Mónica Aranda, *Crítica Penal y Poder*, 29 novembre 2011

en aquesta matèria, segurament hagués hagut una pèrdua significativa de vots del partit que estava en el govern, com ha passat en altres llocs.

Els resultats de tot això? Govern d'ideologia completament diferent al que hi havia, però que probablement no pugui afrontar la crisi de manera diferent a com l'ha hagut d'afrontar el propi Partit Socialista en contra d'aspectes bàsics de la seva pròpia ideologia. Però un govern amb majoria absoluta, amb una majoria absoluta molt folgada, molt còmoda i que, per tant, teòricament té molta capacitat d'actuació. Ja veurem què és el que fa amb això.

I en clau autonòmica?

En clau autonòmica crec que encara estem a l'onada de la crisi del tripartit, per dir-ho d'alguna manera. La crisi del tripartit que va començar a les eleccions del novembre de 2010 on va guanyar Convergència i Unió molt clarament, que va continuar després, amplificada per la crisi general del Partit Socialista general a Espanya en les eleccions municipals del maig d'aquest any i que ara ha tingut un tercer episodi que és les eleccions generals. Eleccions generals que ha guanyat també en vots i en escons Convergència i que significa un gir electoral important. Jo crec que és una altra vegada el mateix, és un càstig al Partit Socialista per dos motius: un, perquè encara estem en la onada de la crisi del tripartit i del càstig al tripartit, amb independència dels motius que pugui haver. El segon govern va ser molt durament castigat a les eleccions de fa un any i aquesta onada encara continua ara. I això s'ha unit a la pèrdua de vots que porta causa de la crisi del Partit Socialista espanyol. Per tant, unides les dues circumstàncies produeixen aquesta davallada tant important de vots i d'escons del Partit Socialista. I el que em sorprèn més és el resultat bo del Partit Popular a Catalunya després del que ha passat. L'explicació d'això s'ha de buscar probablement en clau general i no tant catalana, potser perquè els sectors més dretans, que no són nacionalistes, veuen en Convergència algunes vel·leïtats independentistes o sobiranistes, i han preferit aquesta vegada una opció clarament de dretes i clarament espanyola, no nacionalista. Per tant, aquests sectors que podien haver votat clarament a Convergència ara el que han fet és votar al PP, a part probablement també del vot d'uns sectors que votaven PSC o votaven PSOE i que ara han votat PP, com ha passat altres vegades davant una crisi.

En clau de drets fonamentals, el fet que hagi pujat tant el Partit Popular a Catalunya tenint, per exemple, un alcalde com el del municipi de Badalona, quina opinió li mereix?

En primer lloc, amb aquesta matèria és molt perillós jugar, i qui tingui temptació de jugar amb les coses que tenen que veure amb els drets de les persones, i especialment amb els drets dels immigrants i amb els drets d'alguns col·lectius que han tingut avenços importants en els darrers temps, perquè pensin que poden tenir un rendiment electoral, han de saber que socialment és nefast. Perquè, a banda de perjudicar els drets personals, que ja és prou important, té conseqüències en termes de desestructuració, i una societat poc cohesionada i desestructurada és conflictiva per a tothom. Aquesta és una via que s'hauria d'intentar evitar i que espero que s'eviti.

En matèria d'immigració també haig de dir que hi ha un problema real, que no serveix el discurs merament *bonista* de dir que aquí tot funciona perfectament, que no hi ha cap problema, perquè hi ha problemes de convivència entre persones i col·lectius, especialment a determinades zones, i no reconèixer que hi ha dificultats és ser cec i acaba conduint a que aquests problemes s'agreugin. Però una cosa és reconèixer que hi ha problemes i una altre és l'enfocament per tractar-los, i jo crec que és nefast que sigui des de l'estigmatització d'un determinat col·lectiu o l'atribució de culpes col·lectives a determinats grups de persones.

Realitzada aquesta menció que consideràvem obligatòria, voldríem continuar aquesta entrevista en un fet que fa directament al seu àmbit d'especialització com a catedràtic de Dret Constitucional. Quina és la seva opinió vers el procediment que ha donat lloc a la darrera reforma de la Constitució Espanyola?

Primer, s'ha de dir que la reforma ha respectat les regles de procediment que preveu la Constitució. Vagi això per endavant: no es tracta de qüestionar la legalitat del que s'ha fet, el respecte del procediment constitucionalment establert. Ara bé, dit això, cal dir també que en un país que en els últims dos-cents anys ha reformat només dues vegades la Constitució

de manera ordinària, pel procediment que la pròpia Constitució preveu, i que per tant no és un país que estigui habituat als canvis constitucionals com pot ser el cas d'Alemanya, on des de l'any 1949 fins ara hi ha hagut 53 modificacions de la Constitució, o el d'Itàlia, més proper a nosaltres en quant a estructura de política, on la Constitució també es modifica sense gaires problemes, en un país per tant que no està acostumat a la reforma constitucional, el fet que la reforma s'hagi produït en el mes d'agost i en quinze dies, pel procediment d'urgència i amb lectura única em sembla sorprenent i greu. Que a més no s'hagi intentat de veritat concitar el consens que va tenir la Constitució de 1978 em sembla a més un altre motiu de crítica del procediment que s'ha seguit. I no des del punt de vista formal, perquè s'ha respectat el procediment, sinó perquè fer la reforma d'aquesta manera suposa que d'alguna forma es trenca el consens constitucional. La Constitució, que era patrimoni de molts, encara que no de tots, ha passat a ser patrimoni de dos i el missatge que s'ha llençat a la població és que amb el simple acord del PP i el PSOE es pot modificar la Constitució en temes importants, per que aquest és un tema important. Jo crec que això produeix una fissura molt important a la base social de la Constitució, la que li proporciona legitimitat. La Constitució, en definitiva, estableix les regles del joc, i les regles del joc quan no són acceptades o no tothom pot participar en la seva definició, provoca problemes. Pensar que això no tindrà conseqüències en el futur em sembla que és equivocar-se. Tampoc voldria dramatitzar massa, no és una ruptura definitiva ni irreversible, no estem a les portes de cap guerra civil ni cap cosa d'aquestes, no, però aquesta reforma no es mou dins del bon camí. Per tant, crec que és necessari advertir que s'ha sortit del bon camí, que la Constitució no pot ser només cosa de dos, i que si a partir d'ara es continua per aquest camí hi pot haver conseqüències greus, en termes de desestructuració de la Constitució i de la seva legitimitat. És irremeiable? No és irremeiable, però s'ha de rectificar: pel camí d'aquesta reforma no es pot continuar. I tot això ve originat, sense entrar en consideracions sobre el contingut, simplement pel procediment que s'ha utilitzat. No entendre-ho pot tenir conseqüències nefastes.

I cal fer a més, en qüestió de procediment, una consideració afegida: el fet que s'hagi exclòs radicalment la consulta popular, que no era obligatòria però sí que es podia fer, denota una manca de confiança en el sobirà, que és el poble, que a mi, la veritat, em

sorprèn. Per tant, que la majoria del Parlament tingués tant clar que aquesta reforma no es podia sotmetre a una consulta popular vol dir que a la població se la té per menor d'edat, incapaç de saber què li convé més. Potser si a la gent se li hagués explicat bé podria sortir un resultat favorable, o no, perquè la manera d'afrontar la crisi com s'està fent ara és obvi que no és la única. A Islàndia han fet les coses de manera molt diferent i no sembla que els hi vagi tant malament. I fins i tot sense anar al cas islandès, que és molt peculiar per la situació també peculiar d'aquest país, és obvi que es poden fer altres coses i adoptar altres enfocaments, al menys en part dels problemes presents. Per tant, presentar el que s'ha està fent ara com quelcom inevitable, en termes d'això o el caos i la destrucció absoluta del sistema i del nostre mode de viure, crec que es fals, perquè hi ha alternatives, hi ha zones intermèdies i solucions diverses i matisades.

Volíem insistir en el tema del referèndum donat que està clar que les regles s'han complert, el procediment establert s'ha seguit, no pensa vostè que pot haver alguna qüestió que posi en dubte la legitimitat d'aquestes majories tan àmplies en la forma de legislar? Al final ningú s'assabenta de com es va fer la reforma, es va fer ràpid, no es va fer participar al poble, i al cap i a la fi tot està ben fet (és legal) , i ara ens trobem amb una majoria absoluta del Partit Popular....

Bé, jo crec que caldria distingir dues coses: les majories per governar i les majories per canviar la Constitució. Per això també la pròpia Constitució demana majories reforçades. Però en aquest cas, si ens centrem en la reforma constitucional, crec que és bo que s'intenti almenys suscitar el màxim de consens possible, perquè es tracta de decidir les regles del joc. Per tant aquí s'hauria d'anar sempre més enllà de les majories que es requereixen formalment, o al menys intentar-ho seriosament. I aquesta ha estat, curiosament, la postura del Partit Popular no fa gaire temps. Quan hi va haver la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que es va fer segons les majories (i molt més altes) establertes, el Partit Popular deia que, com que es tractava d'una qüestió d'interès constitucional, el Partit Popular hi havia de participar, i per tant no es podia fer la reforma si no tenia un consens més gran que aquell de les majories que legalment s'exigien. Doncs aquesta mateixa recepta és aplicable encara amb més motiu quan es tracta de la reforma de la Constitució.

Per tant, en aquest cas, crec que s'ha de ser molt curós i molt exigent amb els procediments i les majories, demanant que es posi especial èmfasi en tot allò que serveix per reforçar la base social de suport a la Constitució, com la consulta popular i el màxim consens de les forces polítiques, perquè es tracta de decisions que afecten els fonaments de la convivència política.

Un altra cosa són les majories per governar. No hi ha problema en que hi hagi majories absolutes, perquè el sistema democràtic es decisió de la majoria, encara que sempre, també com element essencial, respectant les minories i els drets. Així, que un govern exerceixi plenament la seva autoritat amb majoria, atorgada per les urnes com és aquest cas, no ha de presentar cap problema, sempre que es mogui dins dels límits típics de l'acció de govern d'un règim democràtic: respecte de la minoria, dels drets de les persones i de la llei. Amb aquests límits es pot exercir el poder legítimament en democràcia.

A Espanya tot es complica una mica més perquè tenim una estructura territorial plural i això vol dir que els consensos s'han de fer també més amplis a l'hora de governar, perquè quan diem respecte dels drets i de la llei estem dient respecte dels drets de les persones i també dels drets, en sentit impropí, de les Comunitats Autònomes, de les seves competències. Per tant, l'exercici del poder és una qüestió molt delicada, que té límits i que exigeix respecte dels drets dels altres, encara que es tingui una majoria molt ampla al darrera.

Abans d'acabar aquest capítol, voldríem fer-li una pregunta que molt té a veure amb aquesta darrera qüestió que planteja. No fa gaire temps va haver molta polèmica arrel d'unes declaracions que va realitzar el Sr. Duran i Lleida, probablement inoportunes, referides al tema del cobrament del PER dels agricultors andalusos. Se li ha considerat *persona non grata* per la Junta d'Andalusia.... Què n'opina de les declaracions i de la polèmica posterior?

Crec que les declaracions van ser desafortunades pel moment, perquè es van fer en època pre-electoral, i encara que no estes encetada la campanya electoral és obvi que es van fer en clau electoral, donat que aquestes declaracions o aquest tipus d'idees agraden molt a l'electorat potencial del Sr. Duran i Lleida. La reacció, per altra banda, a mi em sembla fora

de lloc. El problema de fons és que en aquest país sembla que de vegades hi ha coses que no es poden dir. Perquè crec que si li traiem la seva intenció electoral el fons de la qüestió és cert. És a dir, a Andalusia hi ha un tipus de subvenció que no es dóna en altres llocs i que té un règim molt diferent d'aquell que serveix per subvencionar els agricultors a altres territoris. Posar això sobre la taula i discutir-ho tranquil·lament sembla que en aquest país és impossible. Jo crec que s'hauria d'arribar a un estat d'ànim col·lectiu que permetés poder parlar amb llibertat d'aquestes coses sense que algú se senti ofès. Primer, sense que ningú ho utilitzi amb finalitats purament electorals, oblidant-se després de l'assumpte. I segon, sense que ningú se senti tant ofès que el porti a declarar que aquella persona és *non grata* i ja no pot trepitjar mai més el seu territori.

Aquestes actituds impedeixen un debat serè i tranquil sobre aquestes qüestions i altres, importants, que susciten una sensibilitat territorial especial. Que en aquest país s'instal·li aquest clima on determinades coses són tabú i que la seva simple menció ja genera uns efectes que fan impossible un debat seriós i serè, es un fet d'una enorme gravetat, perquè impedeix que es puguin plantejar, i per tant, abordar i resoldre, qüestions que són molt importants per la convivència política. Aquesta incomunicació, aquesta incapacitat per abordar els grans temes col·lectius crec que és molt preocupant. I això és el que impedeix d'alguna manera també que la reforma constitucional sigui una cosa més normal, perquè, en circumstàncies normals, quan hi ha un problema es planteja, es discuteix i es decideix. I aquestes decisions no tenen perquè agradar a tothom igual, però si son decisions raonables, adoptades després d'un procés de deliberació ampli, obert i transparent, i, naturalment, respecten els valors bàsics de la comunitat democràtica, són perfectament legítimes i serveixen per resoldre el problema que s'enfrontava. O al menys, és la resposta legítima d'aquella comunitat a aquell problema, encara que no el resolgui. Després ja es podrà revisar, rectificar i modificar, si cal, perquè la democràcia, que exigeix que el procés deliberatiu estigui sempre obert, també suposa capacitat de canvi. Aquí en canvi resulta que quan hi ha un problema primer no se'n pot parlar; si se'n parla, es distorsiona completament i es genera un debat que no té res a veure amb la qüestió original; i finalment, com no es pot discutir seriosament, és impossible que es puguin prendre decisions, diguem, raonables. Això vol dir que els problemes s'enquisten, que a vegades

produeixen metàstasi i que s'estenen i afecten altres camps que no són l'original: Un problema, quan no es resol, acaba produint dificultats molt més greus. Jo crec que estem una mica en aquesta dinàmica i per això és preocupant. És un fenomen estudiat. Aplicat a l'àmbit territorial, és l'intent d'uniformitzar Espanya: hi ha gent que només entén Espanya en termes uniformes i verticals, en front d'altres concepcions que l'entenen en termes de pluralitat i més horitzontals, per utilitzar la terminologia de García Cárcel. Des de la uns segles, al menys des de començaments dels segle XVIII, amb el canvi de dinastia a Espanya, aquesta és la concepció dominant, amb breus parèntesis. Mantenir-se, i fins i tot reforçar-se en aquesta concepció és el que porta molts problemes, perquè la tendència i el resultat natural d'aquesta manera d'entendre Espanya és l'exclusió de les altres concepcions, que s'acaben per sentir fora.

Tenint en compte el fons de la reforma, quina és la seva opinió vers les raons econòmiques que han dut a realitzar aquesta reforma? Quina és la seva opinió vers la introducció de disposicions constitucionals al voltant de la despesa social de l'Estat?

Sóc crític també amb el contingut de la reforma, a més del procediment. Però no per una suposada limitació de la despesa social, perquè jo crec que el que fa la reforma no és exactament limitar la despesa social. La reforma que s'ha introduït, amb la constitucionalització del principi d'equilibri pressupostari, més aviat significa que es limita una font dels ingressos de l'Estat, més que no pas la despesa. És a dir, no es podrà recórrer al deute per finançar la despesa social de l'Estat. Es limita fins casi prohibir, l'any 2020, el recurs al deute, per tal que no hi hagi dèficit. I que no hi hagi dèficit vol dir que han d'estar equilibrats ingressos i despeses. Per equilibrar ingressos i despeses hom pot limitar les despeses mantenint el mateix nivell d'ingressos o pot augmentar els ingressos, i si pots augmentar els ingressos pots augmentar també el nivell de despesa. Espanya té ara, per exemple, un nivell impositiu, una pressió fiscal, bastant inferior de la que tenen els països que moltes vegades es posen com referència de bons serveis públics: Suècia, Noruega, Finlàndia, Alemanya. Tots aquests països tenen una pressió fiscal, un nivell impositiu

bastant superior a l'espanyol. La qüestió és decidir quin nivell de serveis públics volem, i després actuar en conseqüència, establint el nivell impositiu adequat per poder-los prestar. El que s'ha fet amb aquesta reforma és constitucionalitzar un principi que ja estava a la legislació ordinària (la Llei d'estabilitat pressupostària de l'any 2000, reformada l'any 2007) i que per tant no és cap cosa nova: el principi d'equilibri pressupostari. Aquest principi, a més, ja està també establert als Tractats europeus des de fa molts anys, que fixen limitacions importants al deute públic i al déficit, amb procediments específics de control que no han servit de res. Aquí no hi ha cap novetat, el que passa és que fins ara no se n'ha fet gire cas. Tampoc són cap novetat altres aspectes de la reforma, com que l'Estat pugui regular l'equilibri pressupostari per Llei Orgànica i pugui imposar a les Comunitats Autònomes un límit a les despeses, unes perspectives d'estabilitat pressupostària superiors a les que exigeix la Unió Europea. Tot això ja estava reconegut a la legislació vigent i a la jurisprudència del Tribunal Constitucional. Hi ha una sentència del Tribunal Constitucional del juliol d'aquest any, poc abans de la reforma, que reconeixia explícitament la capacitat de l'Estat per establir límits addicionals a la despesa de les Comunitats Autònomes. Tot això no és res nou, i l'únic significatiu es que es porta a la Constitució.

La gran novetat que hi ha hagut en aquesta reforma, que és el que a mi em sorprèn i em desagrada més, és que s'ha consagrat el principi de prioritat absoluta, diu la reforma explícitament, del pagament del deute públic. Això no existeix enlloc. Es com dir: vostè, Estat, abans de pagar a qualsevol altre, com els funcionaris i la resta d'empleats públics i també tots els altres proveïdors de l'Estat i qualsevol altre creditor, vostè ha de pagar als bancs i les entitats financeres, que no són sinó uns altres proveïdors de l'Estat. Pagar els deutes és, sens dubte, un principi sa per l'economia personal i col·lectiva, molt saludable i molt recomanable, però que això hagi d'estar en els grans comptes de l'Estat per davant de tot i a sobre, es diu expressament, amb caràcter absolut, i consagrat a la mateixa Constitució, això és la gran novetat normativa d'aquesta reforma constitucional. Totes les altres coses previstes ja es podien fer abans. El que no estava previst era això, aquest principi de prioritat absoluta del pagament del deute públic, capital i interessos, sense excepció i per sobre de tot.

Establir a la Constitució, que és la norma de màxim rang normatiu i la norma que expressa els fonaments de la convivència, aquest principi de prioritat absoluta del pagament del deute públic, inclos capital i interessos, a banda dels retrets polítics i fins i tot ètics que pugui merèixer, pot tenir també conseqüències molt greus en el pla econòmic. No sóc un expert en política econòmica, però es obvi que altres països del món, fora de l'àmbit europeu, han sortit de crisis financeres amb alternatives diferents. I fins i tot a Europa en l'actualitat es poden fer especulacions sobre aquestes conseqüències. Per exemple, posant-nos en el cas més extrem, la solució europea que s'està intentant aplicar a Grècia, que passa per una quitança important del deute públic, no seria possible constitucionalment a Espanya. Espanya no podria obtenir una quitança del deute perquè té reconegut a la Constitució l'obligació de pagar amb prioritat absoluta el capital i el servei del deute. Per què ens estem limitant d'aquesta manera? Això no vol dir naturalment que no s'hagi d'anar cap aquí ni que aquest, l'equilibri pressupostari, sigui l'horitzó, però per què ens hem de comprometre constitucionalment i limitar-nos d'aquesta manera? I més encara quan els interessos dels deute es fixen avui per mecanismes un tant misteriosos, però en els que hi tenen molt a veure les pròpies entitats prestadores i les agències de qualificació, molt involucrades en les primeres, i no pas per mecanismes transparents i objectius de mercat. Hi ha moltes paradoxes en tot això: per què nosaltres que estem garantint que es pagarà hem de pagar molt més que no pas aquells altres que tenen una economia pitjor que la nostra, en termes de deute i fins i tot de dèficit, quan precisament pagar més està propiciant que hi hagin més dificultats per pagar i, per tant, està generant més riscos d'impagament? No té cap mena de sentit.

Així doncs, si no es realitza una reforma fiscal i d'altra banda s'ha de mantenir aquest equilibri pressupostari, per tant no ens endeutem més per donar serveis públics i socials, si no hi ha ingressos per que no ens podem endeutar...

El resultat és una disminució de la despesa social, això és clar.

O capital privat?

Si, és clar, però vull dir que la Constitució no obliga a una disminució de la despesa social. El que s'ha incorporat a la Constitució no és una necessitat de reduir la despesa pública, destinada a finalitats socials o de qualsevol altra mena, sinó d'arribar a un equilibri pressupostari. Després seran els poders ordinaris, el legislador i els governs en tots els seus nivells, els que decidiran què fer. I poden fer les dues coses. La Constitució no impedeix pujar els impostos; el que passa que si no volen pujar els impostos el que hauran de fer, efectivament, és baixar el nivell de despesa social i d'altre tipus: la retribució dels empleats públics, les inversions o la compra de béns i serveis. Per tant s'haurà de disminuir la despesa, entre elles també la despesa social.

Però això no és conseqüència de la reforma constitucional estrictament, perquè un govern si volgués podria pujar els impostos, però ens diuen que els governs d'ara no volen perquè en una situació de crisi, de debilitat econòmica com la que estem patint en que no hi ha creixement, pujar els impostos dificulta encara més aquest creixement. Jo no ho sé, no sóc especialista; aquesta és la teoria i això és el que diuen en general els economistes, però no hi ha cap impediment jurídic ni constitucional per pujar els impostos. El que es clar és que l'equilibri pressupostari es pot assolir també per la banda dels ingressos públics, i no sols de les despeses. I que actuar en un sentit o un altre és una decisió política. Com ho és també determinar sobre quins ingressos s'actua, tant per pujar-los com per baixar-los. Perquè d'impostos i, en general, de tributs i fonts d'ingressos públics n'hi ha de molts tipus, i actuar sobre cadascun d'ells comporta efectes econòmics i socials diferents. Els poders polítics han de decidir, i aquestes decisions són les que expressen la seva línia d'actuació i de defensa d'interessos.

Pel ciutadà mig, el que s'aixeca molt d'hora als matins per poder donar de menjar als seus fills que li diguin que li puja el pa, el menjar, les coses bàsiques de primera necessitat i alhora li tanquen hospitals, li tanquen CAPs, no ho entén, com estic pagant més impostos i estic rebent menys serveis?

Bé, la situació actual te causes complexes. Hi ha d'una banda una cultura de fons que no condueix precisament a gastar bé els diners públics, a fer inversions que no tenen moltes vegades ni sentit econòmic ni sentit social. I d'una altra banda, perquè durant un temps, especialment al començament de la crisi, s'ha gastat més del que es podia gastar. S'han mantingut o fins i tot augmentat serveis a la vegada que disminueixen els ingressos en picat i s'ha gastat per tant recurrent al deute, que cada vegada s'anava fent més gran. Això no implica cap judici de valor. Però la qüestió és que al final els números han de quadrar. No és normal ni pot durar molt de temps el que hi hagi un gran desnivell entre els ingressos i les despeses. Ara bé, aquest equilibri no té que complir-se cada any. Quan una exigència massa estricta del principi d'equilibri pressupostari porta a prohibir polítiques anticíclics, probablement condueixi a agreujar la situació de crisi i de recessió, que sembla que és el que està passant ara. En aquestes circumstàncies, el ritme és una qüestió essencial. I ara els mercats han dit que toca un dèficit pràcticament zero, que no pot haver diferència entre allò que gastes i allò que cobres encara que aquesta diferència sigui temporal. Per tant, que l'objectiu sigui a tant curt termini, aquest any un 6%, l'any que ve un 4,5% i el proper a un 3%, acaba imposant un ritme draconiana que pot tenir conseqüències molt greus.

Tornant al tema que ens ocupava, que era la Constitució, val a dir que la Constitució, fins i tot després de la reforma, no imposa necessàriament una solució per arribar a l'equilibri pressupostari, i no prohibeix la pujada d'impostos, ni tampoc assegura però que aquesta pujada sigui necessàriament justa.

Entrant ja al darrer bolc d'aquesta entrevista, i com a obligada qüestió a plantejar-li... en aquesta setmana es tanca el termini per presentar-se com a possible membre electe de la Junta de govern la Facultat. Així doncs, pregunta obligada per a vostè és si torna a presentar-se en aquestes eleccions.

Jo em presentaré a la Junta i si veig que hi ha un suport que consideri acceptable, llavors tornaria a presentar la meua candidatura al Deganat de la Facultat perquè hi ha coses que m'agradaria continuar i acabar. Hi ha alguns projectes que hem començat i que m'agradaria veure com es concreten i com acaben de funcionar. Tot això sabent que estem en temps

difícils. Així doncs la meua idea és en principi que sí, evidentment sotmès al que consideri la Junta.

Ja per acabar, quina és la perspectiva de l'àmbit universitari català donada la situació econòmica?

Ara francament complicada, perquè s'estan ajuntant en el temps processos molt diferents i tots ells complicats: encara s'està desplegant l'Espai Europeu, i la seva consolidació portarà temps, i tenim per endavant un repte de transformació d'estructures bàsiques de la universitat, que serà molt complicat d'enfocar-lo i conduir-lo bé, i més en el context actual. Crec però que estem en el bon camí i que està sortint força bé, tot i que hi hagin problemes i dificultats. Hagués estat il·lús pensar que una transformació d'aquesta magnitud i d'aquest calat es podria fer sense dificultats. Però crec que estem ben enfocats i que, en general, i malgrat totes les dificultats, les intrínseques d'aquest procés de transformació i les que provenen del context econòmic, estem avançant en una bona direcció, que és la millora de la docència, tant la de grau com la de postgrau, ampliant i millorant també la nostra oferta, la millora de la recerca i una millor connexió amb el món professional i social que ens envolta. Per una altra banda, crec que estem a les portes de canvis importants en la forma de governar les universitats, els seus òrgans, les seves competències, que avui generen dosis grans d'incertesa i d'inquietud. Aquest és un debat que encara no s'ha obert a l'exterior d'una manera clara i definitiva, però que ens els propers anys de segur que agafarà volada i que es convertirà en un dels centres d'atenció no només de la vida universitària, sinó també política i social en general. Aquí el conjunt de les universitats públiques, i la UB en particular, té un paper molt important a jugar, ja que hem d'aconseguir que aquests canvis vagin en la línia d'assegurar una universitat pública de qualitat. Jo crec que són els dos grans objectius que ens hem de fitxar: mantenir una universitat pública i, a més a més, que es pugui fer amb un estàndards de qualitat elevats per desenvolupar les seves funcions: la recerca, com creació de coneixement, la docència, com la seva transmissió, i la transferència, com la seva posada al servei de la societat a la qual es deu, i paga –no s'ha d'oblidar- la Universitat.

Haurem d'assumir aquesta transformació i aquests respes de millora en un context de penúria econòmica, que es tradueix en una reducció de pressupostos, i per tant en una reducció de les possibilitats d'actuar. I això ho fa tot molt complicat. Però malgrat això, la nostra funció és la mateixa i hem de fer el que hem de fer. El fet de patir dificultats econòmiques no ens permet ni ens autoritza a deixar-nos anar o a renunciar a fer bé el que hem de fer. La nostra feina és fer una bona docència i posar les condicions perquè es faci una bona recerca i s'estableixi una bona connexió amb la societat i podem oferir-li un bon servei. Tot això en aquesta situació de crisi econòmica suposa un gran repte per a tothom i exigeix molt de la capacitat i la disposició que pugui tenir tot el personal, tant docent i investigador com també d'administració i serveis. Jo estic convençut que existeix aquest sentit no només professional sinó també ciutadà, que existeix aquesta capacitat i la disposició de la gran majoria de la gent, i que amb l'esforç i la col·laboració de tots en aquests objectius compartits no només ens en sortirem sinó que sortirem millor i més reforçats.